

Sailab – MedTech Finland ry:n lausunto hallituksen esityksestä laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain ja saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta (HE 56/2026 vp)

Sailab – MedTech Finland ry kiittää sosiaali- ja terveysvaliokuntaa mahdollisuudesta tulla kuultavaksi hallituksen esityksestä laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain ja saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta (HE 56/2026 vp).

Sailab – MedTech Finland ry on terveysteknologian toimialajärjestö. Terveysteknologia tarkoittaa lääkinnällisiä laitteita ja in vitro -diagnostiikkaan tarkoitettuja lääkinnällisiä laitteita. Terveysteknologian noin 500 000 ratkaisun merkitys sosiaali- ja terveydenhuollolle on keskeinen.

Lääkinnälliset laitteet muodostavat keskeisen osan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää tukevasta ekosysteemistä. Terveysteknologian avulla edistetään palvelujen saatavuutta, jatkuvuutta ja yhteensovittamista, henkilöstön riittävyyttä sekä järjestelmän taloudellista kestävyyttä. Lisäksi teknologia tukee ennakoivien ja ennaltaehkäisevien toimintamallien käyttöönottoa.

1. Yleiset huomiot rahoitusmallin kehittämisestä

Sailab – MedTech Finland ry toteaa yleisenä huomiona, että rahoitusmallissa tulisi tunnistaa nykyistä selkeämmin terveysteknologian rooli palvelutarpeen kasvun hallinnassa ja kustannuskehityksen hillinnässä.

Toimiala katsoo, että rahoitusmallia tulisi jatkokehittää siten, että se paremmin tunnistaa ja tukee investointeja, joilla on tutkittu ja osoitettavissa oleva merkittävä vaikutus kustannuskehitykseen, hoidon laatuun ja henkilöstön riittävyyteen.

2. Rahoitusmallin muutosten vaikutukset investointikykyyn

Hyvinvointialueiden rahoitusmallilla on ratkaiseva merkitys sille, millaiset edellytykset alueilla on investoida uusiin teknologioihin ja uudistaa palveluprosesseja.

Nyt ehdotetut rahoituslain muutokset – erityisesti palvelutarpeen kasvun huomioon ottamisen kiristäminen ja siirtymätasauksiin kohdistuvat säästötoimenpiteet – heikentävät useilla alueilla taloudellista liikkumavaraa ja lisäävät lyhyen aikavälin sopeutuspainetta.

Sailab – MedTech Finland ry esittää huolensa muutosten vaikutuksista hyvinvointialueiden investointimahdollisuuksiin ja -halukkuuteen. Rahoituksen kasvun hidastuminen ohjaa hyvinvointialueita lykkäämään tai supistamaan investointeja, mukaan lukien teknologiahankinnat, vaikka juuri nämä investoinnit tukevat pitkän aikavälin kustannusten hillintää ja tuottavuuden parantamista.

Investointien painopiste voi siirtyä lyhyen aikavälin säästötoimiin rakenteellisten uudistusten sijaan, mikä heikentää järjestelmän uudistumiskykyä ja vähentää mahdollisuuksia tuottavuuden lisäämiseen.

3. Vaikutukset terveysteknologian hyödyntämiseen

Rahoituspainneiden kasvaessa investointipäätöksissä korostuu välitön kustannusvaikutus. Tämä asettaa haasteita erityisesti sellaisille terveysteknologiaratkaisuille, joiden hyödyt realisoituvat pidemmällä aikavälillä esimerkiksi hoitopolkujen tehostumisena, henkilöstön työajan säästönä tai hoidon vaikuttavuuden parantumisena.

Toimiala katsoo, että investointien lykkääminen ei ole neutraali säästötoimenpide. Terveysteknologian osalta investointien vähentäminen johtaa usein kustannusten siirtymiseen muualle järjestelmään, kuten hoitajaksojen pidentymiseen, henkilöstön kuormituksen kasvuun sekä komplikaatioiden lisääntymiseen. Negatiivinen kustannusvaikutus voi olla tällöin moninkertainen verrattuna teknologiaan investointikustannuksiin.

On vaarana, että investointikriteerit eivät riittävästi huomioi kokonaisvaikuttavuutta, mikä voi hidastaa sellaisten ratkaisujen käyttöönottoa, jotka tukevat rahoituslain tavoitteita kustannusten kasvun hillinnässä.

Tällä hetkellä on jo nähtävissä kehityssuunta, jossa asiakkaiden jo käytössä olevia lääkinnällisiä laitteita vähennetään kustannusten hillitsemiseksi. Kehitys heikentää palvelujen tasoa ja voi pitkällä aikavälillä lisätä kokonaiskustannuksia.

4. Vaikuttavuus ja elinkaarikustannukset hankinnoissa

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuottavuutta ja vaikuttavuutta voidaan edistää merkittävästi kehittämällä hankintakäytäntöjä. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää vaikuttavuuden sisällyttämiseen hankintakriteereihin ja sopimusmalleihin.

Terveysteknologiasektorilla on jo olemassa toimivia esimerkkejä sopimusmalleista, joissa riskejä ja hyötyjä jaetaan yritysten ja hyvinvointialueiden välillä. Näissä malleissa pitkän aikavälin vaikuttavuus sidotaan kannustimiin ja seurantaan, mikä tukee investointien onnistumista.

Sailab – MedTech Finland ry pitää välttämättömänä, että laite- ja teknologiainvestointeja arvioidaan järjestelmällisesti elinkaarikustannusten ja kokonaisvaikuttavuuden näkökulmasta pelkän hankintahinnan sijaan. Hyvinvointialueiden hankintayksiköiden mukaan tarvittaisiin hankerahoitusta ja tutkimusta vaikuttavien hankintojen lisäämiseen sekä kansallista ohjaavaa raamitusta vaikuttavien hankintojen mittaristoon, seurantaan ja hankintakriteereihin.

5. Rahoitusmallin yksittäisiin mekanismeihin liittyvät huomiot

Sailab – MedTech Finland ry kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin ehdotettuihin mekanismeihin:

- palvelutarpeen kasvun huomioon ottamisen kiristäminen

- siirtymätasauksiin kohdistuvat säästötoimenpiteet
- rahoituksen vähimmäistasausmekanismi

Erityisesti vähimmäistasausmekanismiin liittyy merkittävä investointeja heikentävä riski. Mekanismi käytännössä leikkaa rahoituksen kasvua niiltä alueilta, joilla olisi parhaat edellytykset investoida, kehittää toimintaa ja uudistaa palvelurakenteita. On odotettavissa, että mekanismin käyttöönotto heijastuu investointikyvykkäisiin hyvinvointialueisiin varovaisuutena ja leikkausten ennakointina, jos odotettavissa on sanktioita muiden alueiden huonon tilanteen johdosta. Tämä heikentää koko järjestelmän uudistumiskykyä ja hidastaa vaikuttavien ratkaisujen käyttöönottoa.

6. Riskit järjestelmätasolla

Rahoitusmallin muutoksiin liittyy useita järjestelmätason riskejä:

- investointien väheneminen ja lykkääntyminen
- innovatiivisten ratkaisujen käyttöönoton hidastuminen
- markkinan varovaisuus ja kilpailun heikkeneminen
- hoidon laadun ja vaikuttavuuden heikkeneminen

Mikäli investoinnit vähenevät ja rahoitusympäristö muuttuu epävarmemmaksi, on olemassa riski, että osa innovatiivisista ratkaisuista jää kokonaan tuomatta Suomen markkinoille. Tällainen kehitys voi johtaa siihen, että Suomi jää jälkeen terveysteknologian kehityksessä, mikä heikentää sekä järjestelmän tehokkuutta että potilaiden saaman hoidon tasoa.

7. Rahoitusjärjestelmän ennakoitavuus

Sailab – MedTech Finland ry korostaa rahoitusjärjestelmän ennakoitavuuden merkitystä.

Useat terveysteknologiaratkaisut edellyttävät pitkäjänteistä yhteistyötä ja investointeja. Mikäli rahoitusympäristö muuttuu epävarmaksi, investointihalukkuus heikkenee sekä hyvinvointialueiden että yritysten näkökulmasta.

Ennakoitavuuden puute voi siten heikentää koko ekosysteemin toimivuutta ja hidastaa vaikuttavien ratkaisujen kehittämistä ja käyttöönottoa.

8. Johtopäätökset

Sailab – MedTech Finland ry katsoo, että rahoitusmallin jatkovalmistelussa tulisi

- vahvistaa kannusteita vaikuttaviin ja pitkäjänteisiin investointeihin,
- huomioida paremmin elinkaarikustannukset ja vaikuttavuus,
- varmistaa rahoitusjärjestelmän ennakoitavuus ja
- välttää mekanismeja, jotka heikentävät investointikykyä erityisesti kehittyvillä alueilla.

Rahoitusmallin tulee tukea sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteellista uudistumista, tuottavuuden kasvua ja vaikuttavuuden parantamista. Terveysteknologian rooli tässä kokonaisuudessa on keskeinen.

20.5.2026

Helsingissä
Anna Anttinen
Toimitusjohtaja
Sailab – MedTech Finland ry